

Ольга Забурко

слухач магістерської програми,
Тернопільський національний економічний університет

СТРАТЕГІЧНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ВИТРАТ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Стратегічний управлінський облік, концептуальному дослідженню якого присвячено багато наукових праць провідними вченими України і світу, перебуває в умовах національної економіки на етапі становлення.

У світовій практиці найпоширенішими інструментами стратегічного управлінського обліку є: Activity based costing; Attribute costing; Benchmarking; Target costing; Brand value budgeting; Competitive position monitoring; Brand value monitoring; BSC or non-financial indicators; Competitor cost assessment; Competitor performance appraisal; Customer accounting; Environmental Management Accounting; Strategic costing; Strategic pricing; Life cycle costing; Value chain costing; Quality costing.

Широкий вибір методик стратегічного управлінського обліку, прийнятних до використання на практиці, створює проблему обґрунтування найбільш оптимального їх набору з врахуванням специфіки діяльності конкретного підприємства (виробничої спеціалізації, організаційної структури, технологічних особливостей виробництва, параметрів зовнішнього середовища, наявності потенційних ризиків і загроз тощо).

Професор Бруханський Р. Ф. за результатами проведеного моніторингу специфіки функціонування сільськогосподарських підприємств України в умовах застосування сучасних обліково-інформаційних технологій пропонує можливий варіант побудови методики стратегічного управлінського обліку, в основі якого – процедура вибору із наявного переліку методів на основі ряду обґрунтованих критеріїв [2, с. 16]:

- дослідження зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства (стратегічної бізнес-одиниці);
- визначення ключових факторів успіху;
- аналіз відповідності критеріям вибору методів;
- вибір методу із наявного переліку;
- вибір формату та виду представлення стратегічної облікової інформації у вигляді стратегічної управлінської звітності.

На першому етапі доречно позиціонувати стратегічне становище підприємства шляхом моніторингу його зовнішнього середовища та провести детальний аналіз стратегічних можливостей бізнес-одиниці на основі моніторингу внутрішнього середовища. Основним джерелом інформації для аналізу внутрішніх можливостей підприємства є бухгалтерський облік, для аналізу зовнішнього середовища – інструменти стратегічного аналізу.

На другому етапі доцільно визначити домінуючі фактори успіху підприємства в межах конкретної галузі, реалізація яких відкриває перспективи росту конкурентних позицій.

Д. Арутюнова диференціює наступні типи ключових факторів успіху: пов'язані з технологією; пов'язані з виробництвом; пов'язані з розподілом; пов'язані з маркетингом; пов'язані з кваліфікацією; пов'язані з можливостями підприємства і т.д. [1, с. 40-41].

На третьому етапі слід проводити моніторинг адекватності конкретних методів стратегічного управлінського обліку підприємства базовим критеріям функціонування обліково-інформаційної системи з врахуванням основних вимог стратегічного менеджменту, оскільки, за оцінками експертів [3, с. 51].

На четвертому етапі важливим є уникнення одночасного комплексного використання повного спектру методів стратегічного управлінського обліку підприємства, оскільки воно є нераціональним з точки зору економічної доцільності.

На п'ятому етапі слід узгодити формат і вид представлення стратегічної облікової інформації залежно від наявних запитів користувачів та імплементованих моделей і методів прийняття управлінських рішень. Диференціацію видів представлення стратегічної облікової інформації, на думку професора Бруханського Р. Ф., доцільно проводити у розрізі: 1) комплексних стратегічних управлінських звітів, які відображають повний спектр векторів стратегічного менеджменту підприємства з деталізацією типів і видів стратегій, стратегічних бізнес-одиниць і бізнес-зон; 2) сегментних стратегічних управлінських звітів, які відображають окремі аспекти стратегічного менеджменту підприємства в розрізі

територіальних або часових сегментів, стосуються окремих типів або видів стратегії, окремих стратегічних бізнес-одиниць або стратегічних бізнес-зон; 3) оперативних стратегічних управлінських звітів, які складаються у випадках наявності оперативних запитів стратегічного менеджменту з метою забезпечення екстреного реагування на зміни, що відбулись у зовнішньому середовищі підприємства [2, с. 18].

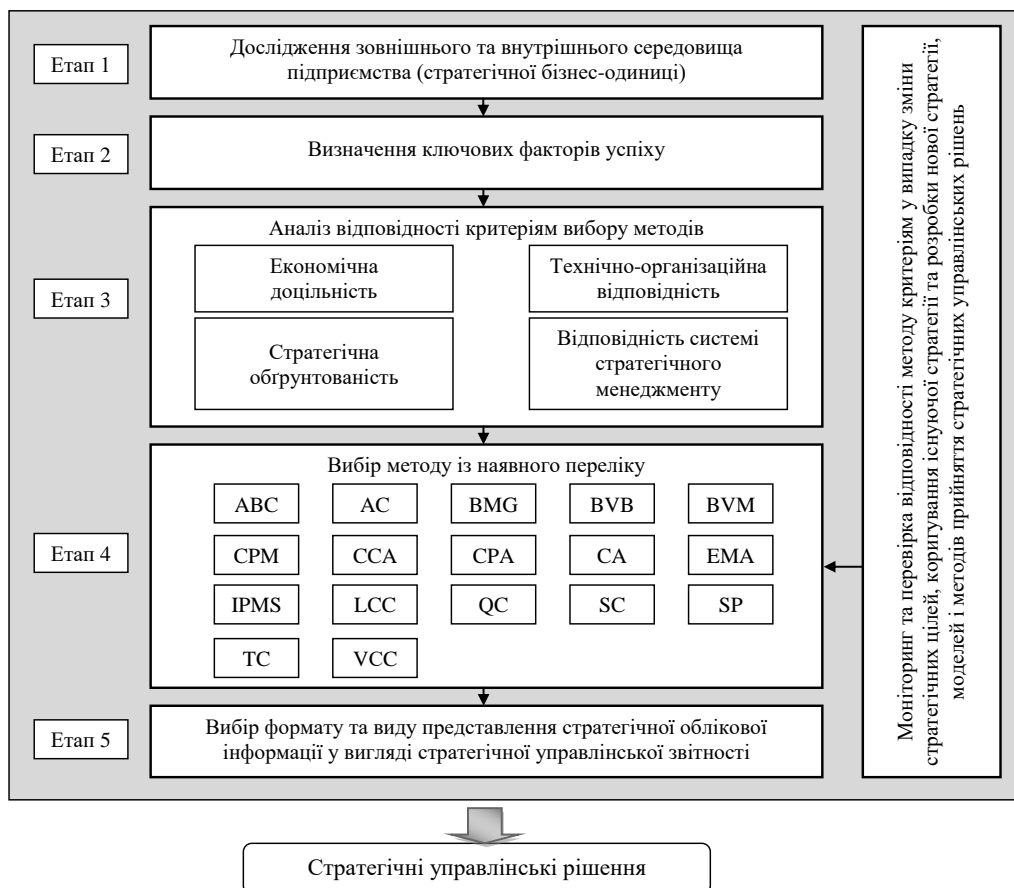

Рис. 1. Структурно-логічна модель побудови методики стратегічного управлінського обліку сільськогосподарського підприємства [2, с. 17]

Адекватність застосовуваних методів стратегічного управлінського обліку динамічним вимогам стратегічного менеджменту вимагає здійснення перевірки відповідності обраних методів у випадку зміни стратегічних цілей, коригування обраної стратегії, розробки нової стратегії, зміни моделей прийняття стратегічних управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Арутюнова Д. В. Стратегический менеджмент: Учебное пособие. Таганрог: Изд-во ТТИ ЮФУ, 2010. 122 с.
2. Бруханський Р. Ф. Послідовність побудови стратегічного управлінського обліку на сільськогосподарських підприємствах. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації: міжнародний збірник наукових праць. 2014. Вип. 3. С. 16-19.
3. Землякова С. Н. Развитие управленческого учета реорганизационных процедур сельскохозяйственных организаций. Аудит и финансовый анализ. 2010. № 5. С. 51-54.